

CRÒNICA D'UNA JORNADA: INTERNACIONALISME VERSUS GLOBALISME

Divendres, 25 d'octubre de 2013. Museu d'Història de Catalunya

El divendres 25 d'octubre va tenir lloc la jornada "Internacionalisme versus globalisme" organitzada per la Fundació Josep Irla i el Centre Maurits Coppieters amb el pretext de presentar l'estudi que porta el mateix nom. I es que, tal i com indica el títol, el contingut de la jornada intentava donar resposta al model de globalització dominant que s'està escampant per tot el món. Per això va ser molt oportú que diferents personalitats i representants dels diferents partits que integren l'Aliança Lliure Europea s'apleguessin per donar la seva visió. La resposta va ser unànime: internacionalisme. En Xabier Macías, president del Centre Maurits Coppieters, va obrir foc presentant aquesta qüestió de manera que s'ha de situar en el centre del debat europeu, reivindicant la diversitat cultural i la sobirania dels pobles i en contra d'un món uniformitzat que no seria el nostre.

En Pep Bargalló, vicepresident de la Fundació Irla, va ser el primer dels autors en presentar l'estudi. Tal com explica, el treball pretenia situar en un marc teòric un doble debat: d'una banda, la diversitat d'identitats contra la identitat única imposada, i de l'altra, la solidesa en vers la liquidesa. Segons ell, la majoria de societats europees estant cercant la seva identitat dintre la globalitat, i ho fan des de l'esperança malgrat tindre la sensació de remar contra corrent. A parer seu, en la destrucció de la solidesa general es produeixen les liquideses de futur. Els millors exemples els casos català i escocès que, des de l'esperança de la sobirania en un futur proper, lluiten per fer-se un lloc entre les identitats del món. Des d'aquest punt de vista, l'acció exterior d'una cultura és un traductor d'identitats, al cap i a la fi, la teva identitat només existeix en el món si les altres l'identifiquen, això és el que et dona veu en el món. La globalització no és només la unitat de mercats, també és la destrucció de cultures i la impossibilitat d'identificacions. Manllevant paraules d'Humberto Eco "la llengua més important d'Europa és la traducció". Des d'aquesta perspectiva, en Pep Bargalló defineix la cultura global com la que no és tradueix. Per exemple, EUA és dels països del món que menys tradueix en la pròpia llengua, dels més pobres culturalment a nivell internacional. La Unió Europea té tres nivells d'organisme de traducció: el estats, les nacions sense estat i la societat civil.

El següent en presentar l'estudi va ser en Santiago Castellà, professor de Dret Públic de la URV. Segons ell, gran part dels conceptes d'avui no serveixen per explicar el món, per exemple és impossible explicar la realitat a partir únicament dels estats. A parer seu, la idea moderna de l'estat-nació està arribant a la seva fi. El 1648, amb la Pau de Westfàlia, va aparèixer l'estat modern basat en el caràcter territorial (una frontera definida) i una monarquia al front de l'estat. És a dir, un príncep al capdavant de cada comunitat política que centralitza tot el poder. L'exclusivitat d'aquest poder és la base del nou ordre internacional amb la força de les armes i la violència. Amb la declaració dels Drets Humans apareix el concepte de dignitat humana que qüestiona el principi de poder dels estats. El principi de lliure determinació dels pobles està especialment regulat a la resolució 2526 de l'ONU que actualitza el dret internacional. Segons aquesta resolució de l'ONU, tots els pobles tenen lliure determinació en tres formes: independència, associar-se amb altres estats o de qualsevol altra forma. En un principi, només hi podien accedir els pobles colonials, assimilats o oprimits. Però tot seguit, la resolució continua dient que els pobles constituïts dins d'un estat tenen dret a la lliure determinació sempre i quan no atempti amb la integritat territorial (no modifiqui les fronteres existents en vers altres estats) i quan no hi hagi un govern representatiu de tota la població. Amb el que s'entén que Catalunya de tot el dret a exercir la lliure determinació. Segons Castellà, avui dia no cal ser independent sinó sobirà, el dret a organitzar-te com tu decideixis. Avui, en un context d'identitats complexes, ser un estat com Espanya o França és antiquat. Un dels principals reptes que tenim és reconstruir Europa, no des dels estats, sinó des de

les identitats diverses. Una Europa federal que representi els ciutadans i un senat que representi territoris nacionals que no siguin necessàriament un estat.

El tercer dels ponents, Anton Lladó, economista i advocat, parla en aquest estudi des de l'experiència d'haver estat director de l'Institut Català d'Indústries Culturals. Des d'aquest punt de vista, com la cultura catalana pot sobreviure en un món global? La omnipresència de la cultura d'expressió castellana havia dificultat l'expressió de la cultura en català. En les indústries culturals s'ha canviat substancialment, com ara en el consum en català a la televisió, la ràdio, els llibre, el teatre, la música... però encara no en el cinema. Així doncs, són clau unes polítiques públiques que vagin orientades a incentivar, regular i subvencionar per equiparar en igualtat de condicions l'expressió d'una cultura que es troba en inferioritat respecte la dominant. És la forma més efectiva de reflectir que som un país divers d'identitats compartides.

Elisabeth Russell, professora de Filologia Anglesa per la URV és la darrera en presentar l'estudi basant-se en els paral·lelismes entre Escòcia i Catalunya. El primer dels paral·lelismes, el caràcter dels dos pobles entre el "seny" i la "rauxa", en escocès el "sentit comú" i la "rauxa". Fins i tot arribar a equiparar el caràcter dòcil del ruc català amb la dolly escocesa. Tal com explica, Escòcia ha aconseguit identificar-se al món a través d'una iconografia masculina, de la virilitat, per exemple amb pel·lícules com Braveheart o Rob Roy. La qüestió cabdal és que tota cultura necessita d'una imatge pròpia per ser identificats. I Catalunya ha de vendre la seva pròpia imatge en el món.

El pluralisme cultural com a factor de cohesió i creixement econòmic

El segon bloc de la jornada va dedicat a "El Pluralisme cultural com a factor de cohesió i creixement econòmic". En Josep Huguet, president de la Fundació Irla, s'encarrega de presentar-lo. Ja només començar i amb la claredat que el caracteritza, subratlla la necessitat de "saltar-se l'estat" per situar la cultura catalana al món. Avui dia hi ha moltes eines per fer-ho a través de les noves tecnologies i des de l'excel·lència. D'altra banda, recordant la seva etapa com a conseller del Departament d'Empresa i Innovació, recalca la importància de disposar d'una iconografia pròpia que identifiqui la cultura catalana. Al capdavant, les icones d'un país tenen a veure amb la seva identificació. En la seva etapa com a conseller es va fomentar una imatge des de la promoció del turisme que passava pel paisatge, la història, la literatura, la cinematografia, la ciència, la tecnologia, els mites i les llegendes. La selecció d'aquesta imatge identifica el país i permet després inspirar un marxandatge de qualitat i donar vida a l'artesania. Òbviament, les imatges d'un país han de ser complexes i polièdriques però alhora desacomplexades.

Ana Miranda, eurodiputada pel BNG, va ser la següent en parlar basant la seva exposició en les referències i la interferència, els termes que ella tria per tractar de les identitats i la uniformitat. En aquest marc, contraposa l'internacionalisme dels pobles, la igualtat de gènere, la solidaritat... enfront l'egoisme i egocentrisme de la globalització. I respecte a les identitats, la globalització predica l'assimilació i l'homogeneïtzació. És ben sabut que en l'actualitat la globalització supera el poder dels estats i això comporta que s'ha de fer front a la dictadura dels mercats financers per fer front a una elit econòmica i financera que imposa els seus criteris a la majoria del planeta i que porta a desigualtats entre pobles i gèneres. Per posar un exemple, els maputxes no poden decidir en el seu territori sobre una instal·lació elèctrica marcada per una gran corporació. Les referències en una societat multicultural es basen en la convivència i el respecte a les identitats de referència. La globalització, per contra, és la interferència que liquida aquestes identitats. L'ús del llenguatge també pot comportar interferències depenent de com s'utilitzi. Ella ho porta al seu terreny, per exemple parlar de l'eufemisme "marca galega" enlloc de Galiza per negar el reconeixement de drets nacionals. De fet, la interferència que practica l'estat espanyol per negar les referències nacionals

es dona a altres parts del món, entre pobresa/riquesa, igualtat/desigualtat... La internacionalització de les interferències en tots els camps es combat mitjançant la solidaritat internacional. La interferència de la globalització acaba sent això, la negació de les identitats de les referències. I l'internacionalisme solidari ha de ser l'eina de defensa de les causes inherents a la nostra naturalesa.

Tot seguit li va tocar el torn a la Lorena López, secretaria de Política Internacional d'Eusko Alkartasuna, que va plantejar la multilateralitat cultural com a forma per cercar el respecte de la identitat cultural en el que la proximitat és un element clau. Ella planteja la cultura expressada des de diferents cares, de múltiples facetes, per exemple també des de la planificació urbanística. Exposa el cas que viure a París es una forma de dominació social, amb una classe mitjana sense arrelament que viu al centre de la ciutat després d'haver foragitat la gent dels barris. Aquest model es pot combatre a través de les polítiques socials, lluitant contra l'exclusió social o redistribuint la riquesa a través de la fiscalitat progressiva. De fet, com és ben sabut, la riquesa no fa una societat més feliç, ho fa la igualtat de condicions. El progrés el marca el nivell de repartiment de la riquesa. Una societat més igualitària millora els índex de felicitat. Per exemplificar-ho exposa el model de Gasteiz que ha rebut premis per plans urbanístics amb una convivència de la multiculturalitat amb centres cívics de referència on la dinamització del barri es fa a l'entorn d'aquests centres. Un altre cas, al sud de Navarra hi ha la zona denominada no bascòfona, on la gent s'ha agrupat per vendre productes alimentaris per destinar el 25% de la venda a beneficis en favor de l'aprenentatge de l'euskera a les ikastoles o a la construcció nacional a través de l'agricultura ecològica. Culturalitat i desenvolupament sostenible es barregen. A Brussel·les, es va crear un centre neerlandès on s'organitzen taules rodones amb xerrades participatives que portin a projectes concrets per convergir diferents interessos per a projectes a nivell de barris i país. En definitiva, tornar als models de proximitat per afavorir al desenvolupament humà i econòmic. En altres paraules, microsocietats amb valors propis. Això és el que ella denomina com a Euskal videak, la via basca. En definitiva, una actitud de vida que recuperi el treball a petita escala ja que la mobilització crea sentiment de pertinença i esdevé el motor de les societats per construir la casa comuna a través del diàleg i el consens. Això és el que ens proposa, una Euskal etxea arreu del món de persones que es solidaritzen i interaccionen per enriquir-se mútuament.

I finalment intervé en Miguel Martínez, responsable d'Afers Europeus de la Chunta Aragonesista. Ell exposa la seva argumentació a partir del concepte i tècniques de la propaganda, per tots conegudes i que van ser instaurades pel règim nazi. És molt senzill, la reiteració del missatge i la limitació de la inacció del criteri propi mitjançant arguments de la mateixa postura. Una repetició suficient i una comprensió adequada acaben convertint un quadrat en un cercle. Una pràctica habitual usada pels mitjans de comunicació de la qual tots en coneixem molts exemples. En el cas que ens ocupa, es fa un ús abús de la propaganda contra les identitats en que es fa una construcció de la cohesió social en base a uns paràmetres equivocats. Per als que practiquen la tècnica de la propaganda, la complexitat del món es redueix a la dualitat, blanc o negre, bo i dolent... és la tècnica de la uniformització, de la globalització. Al cap i a la fi, és més fàcil gestionar una societat uniformitzada que complexa. La uniformitat per una economia de mercat és la tesi que s'està imposant a la UE. Enfront això, l'internacionalisme és el reconeixement de realitats, la relació entre les identitats. En resum, és imprescindible articular un forma de comunicació enfront els grans grups de comunicació, oposar un llenguatge de la diversitat amb una comprensió social que entengui la gent.

Francesc Sànchez
Tècnic de polítiques sectorials
acciopolitica@esquerra.org